

DIGITAL MEDIA FINLAND

*Hyvitysmaksun jälkeen - yksityisen kopioinnin haitan
korvaamisesta digitaalisessa maailmassa*

“YKSITYISEN KOPIOINNIN HAITAN KOMPENSOINTI”

- “Yksityisen kopionnin haitan kompensointi” eli Suomessa tuttavallisemmin “hyvitysmaksu” on tekijänoikeudellinen järjestely, joka on herättänyt voimakasta keskustelua puolesta ja vastaan
- Tämän esityksen tarkoituksena on antaa asiantuntijan neutraali näkökulma hyvitysmaksun taustoihin sekä analyysi vaihtoehdoista yksityisen kopioinnin haitan kompensaatioksi

SELVITYKSEN TOTEUTUS

- Esityksen ja analyysin on laatinut Timo Argillander Digital Media Finlandista Elinkeinoelämän keskusliiton, Teknologiateollisuuden ja Elektroniikan Tukkukauppaisten toimeksiannosta
- Analyysi on laadittu helmi-maaliskuussa 2012
- Selvitys perustuu 12 hyvitysmaksujärjestelyn eri osapuolia edustavan asiantuntijan haastatteluihin, kirjallisiin lähteisiin sekä asiantuntija-analyysiin

SELVITYKSEN RAKENNE

1. Johdanto: mitä on yksityisen kopioinnin haitan kompensointi ja hyvitysmaksu
2. Digitaalisen murroksen vaikutus toimintaympäristöön
3. Analyysi eri osapuolten odotuksista ja ideaalimallista
4. Vaihtoehtoisten mallien esittelyä

1. JOHDANTO: TEKIJÄNOIKEUDET JA HYVITYSMAKSU

JOHDANTO: TEKIJÄNOIKEUDET

- Tekijänoikeus on luovan työn tekijän oikeus työnsä tulokseen: sävellykseen, kirjoitukseen, esitykseen jne.
- Tekijä voi sopia teoksensa lisensoinnista suoraan lisenssin käyttäjän kanssa (ns. suoralisensointi)
- Tekijöitä ja käyttäjiä on kuitenkin valtavasti - siksi on syntynyt suoralisensoinnille vaihtoehtoinen malli, jossa tekijät voivat antaa oikeutensa tekijöitä edustavien tekijänoikeusjärjestöjen hoidettavaksi (tätä mallia kutsutaan “kollektiivilisensoinniksi”)
- Kollektiivilisensoinnissa tekijät luovuttavat oikeuksiaan tekijänoikeusjärjestöille hallinnoitavaksi
- Kollektiivilisensoinnissa sisältöjen käyttäjien tai välittäjien on maksettava korvaus tekijänoikeusjärjestöille, jotka edelleen tilittävät tekijöille heidän osuutensa korvauksista

YKSITYINEN KOPIOINTI JA HYVITYSMAKSU

- EU:n ja Suomen lainsäädännön mukaan kuluttajalla on oikeus tehdä kopioita ostamastaan tekijänoikeuden alaisesta sisällöstä yksityiseen käyttöönsä (itselle, perheenjäsenille, läheisille ystäville; kaikkiaan muutamia kappaleita)
 - Säädäntö ei erottele ystävälle tehtyä kopiota tai itselle eri toistolaitteisiin tehtyä kopiota
- Tästä kopioinnista katsotaan syntyvän tulonmenetystä tekijöille, mistä syystä on sovittu menettelyistä tämän haitan korvaamiseksi
- Suomessa tämä korvaaminen tapahtuu ns. hyvitysmaksun kautta
- Hyvitysmaksu on “merkittävässä määrin yksityiseen kopiointiin käytettäviin” tallennevälineisiin ja -laitteisiin liittyvä maksu, jonka tällaisten välineiden tai laitteiden maahantuoja tilittää
- Hyvitysmaksun käytännön keräämisestä ja tilittämisestä vastaa tällä hetkellä opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä Teosto
- Hyvitysmaksu tilitetään osittain tekijöille individuaalilityksinä, osittain tekijöiden toimintaa välillisesti edistäviin tarkoituksiin

HYVITYSMAKSUN TAUSTAA

- C-kasettien ja VHS-nauhojen yleistyminen teki mahdolliseksi ja yleiseksi musiikkiäänitteiden kopioimisen
- Tämän kehityksen johdosta päädyttiin malliin, jossa yksityiseen käyttöön tehtävä kopiointi nimenomaisesti sallittiin, ja jossa tästä syntyväksi arvioitu haitta korvattiin määräämällä tyhjille kaseteille “kasettimaksu”
- Tallennustapojen kehittyessä kasettimaksu eli nykyinen hyvitysmaksu on ulotettu mm. CD-R-levyihin, tietokoneiden ulkoisiin kiintolevyihin (v. 2011 alkaen) ja tallentaviin digivastaanottimiin

HYVITYSMAKSU: SÄÄDÄNNÖLLINEN KEHYS

- EU:n tekijänoikeusdirektiivi (2001/29/EC) määrittelee, että yksityisestä kopioinnista aiheutuu haittaa, joka tulee korvata (ei kuitenkaan korvausta, jos “haitta on vähäinen”)
- Kansallisten lainsäädäntöjen tehtävänä on osoittaa tavat haitan korvaamiseen
 - Suomessa säädös on tekijänoikeuslain (821/2005) 26 a §:ssä
 - Hyvitysmaksun piirissä olevista laitteista ja maksuista säädetään valtioneuvoston asetuksella
 - Perustuu eri osapuolten kuulemisiin ja Teoston teettämiin tutkimuksiin yksityisestä kopioinnista
 - Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää vuosittain hyvitysmaksutuottojen jakamisesta
- Kopioinnin haitan arvosta ja sen laskemisesta ei ole yksikäsitteisiä ohjeita säädännössä vaan eri maissa on kansalliset käytännöt haitan arvioimiseksi

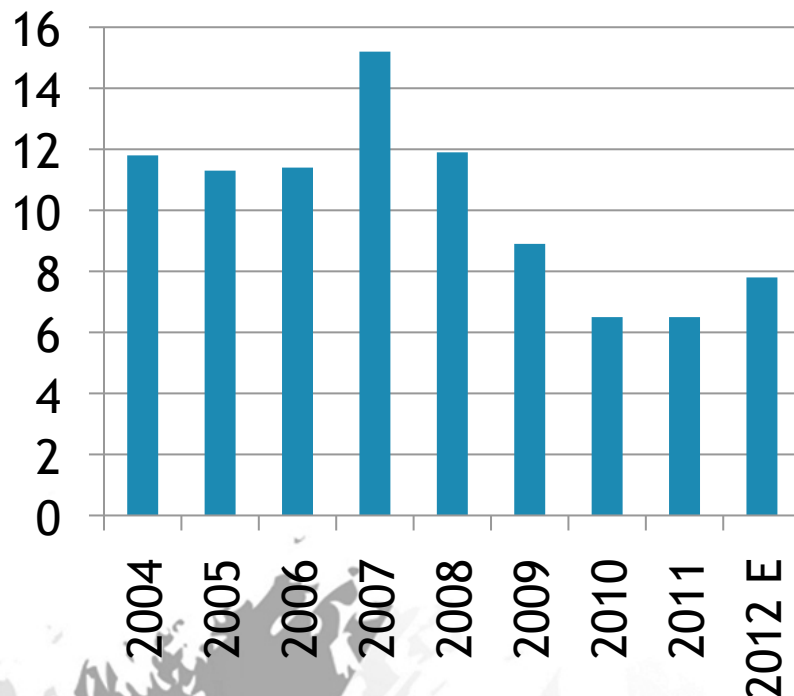
HYVITYSMAKSUTASOT 2012: ESIMERKKEJÄ

	Hyvitys- maksu, €	Hyvitys- maksu, sis. alv, €	Tuotteen tyypillinen kuluttaja- hint, sis.alv, €	Hyvitys- maksun osuus kuluttaja- hinnasta
Tallennettava CD-levy	0,20	0,25	1,00	25 %
C-kasetti 60 min	0,30	0,37	2,00	18 %
VHS-kasetti 180 min	1,37	1,69	5,00	34 %
Kiintolevy 250 Gt - 1 Tt	12,00	14,76	110,00	13 %
Musiikkitalennin 1 - 20 Gt	10,00	12,30	60,00	21 %
Tallentava digiboksi 500-750 Gt	30,00	36,90	300,00	12 %

Maahantuoja tilittää Teostolle hyvitysmaksun 9 % alv:lla ja saa tästä alv-vähennyksen. Maahantuoja edelleen veloittaa hyvitysmaksun osuudesta tukkureita/jälleenmyyjiä 23 % alv-kannan mukaan. Kuluttajan maksamassa hinnassa hyvitysmaksun osuuteen siis kohdistuu 23 %:n alv.

HYVITYSMAKSUN TUOTTO JA KÄYTTÖ SUOMESSA

Hyvitysmaksutuoton kehitys 2004-2012, milj. €

**DIGITAL
MEDIA
FINLAND**

2007 piikki johtuu digi-tv-siirtymän
tuomasta kasvusta digiboksimyyntiin

Hyvitysmaksun tilitykset 2010 tuoton perusteella, 1000 €

Henkilökohtaiset tilitykset oikeudenomistajille:

• Kopioisto ry	1 264
• Gramex ry	1 039
• Teosto ry	968
• Tuotos ry	186
Yhteensä:	3 457

Tilitykset tekijöiden yhteisiin tarkoituksiin

• Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus (AVEK)	1 195
• Esittävän Säveltaiteen Edistämiskeskus (ESEK)	388
• Luovan säveltaiteen edistämiskeskus (LUSES)	365
• LUSES ja ESEK yhteisesti AV-varoja	256
• Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus	150
• Suomen Tekijänoikeudellinen Yhdistys	64,5
• Kirjallisuuden edistämiskeskus	58
• Kuvasto/Visuaalisen taiteen edistämiskeskus (VISEK)	17
• Kuurojen Liitto	3,5
Yhteensä	2 497

• Opetusministeriö päättää myöhemmin	146
Kaikki yhteensä	6 100

HYVITYSMAKSUN HALLINNOLLISET MENETTELYT

- Maahantuojat raportoivat hyvitysmaksun alaiset toimituksensa kanavalle, joista kanava on suorittanut maksunsa maahantuojalle. Hyvitysmaksun osuus eritellään.
- Maahantuojat raportoivat Teostolle myydyt hyvitysmaksun alaiset tuotteet tukkuliikkeittäin ja tilittävät kerätyt hyvitysmaksut Teostolle.
- Poikkeuksena myös tukkukauppa voi suorittaa hyvitysmaksut Teostolle, tällöin maahantuojat raportoivat tukkukauppakohtaiset toimitukset mutta ei suorita hyvitysmaksua.
- Maahantuojat ja jakelutie perivät hyvitysmaksun osuudesta normaalin 23 % alv:n; maahantuojat Teostolle tilittämässä suorituksessa alv on 9 %. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kuluttajan maksamissa laitehinnoissa on hyvitysmaksun osuudessa 23 % alv. Maahantuojat ja jakelutie saavat alv:t normaalien alv-vähennystensä piiriin, joten heille ei synny hyvitysmaksun alv:sta ylimääräistä kulua.
- Tallennevälineitä tai -laitteita ostavat yritykset voivat hakea vapautusta hyvitysmaksusta
 - Hakeminen ennen tuotteen hankintaa: yritys hakee vapautusta nettilomakkeella, hyväksytystä hakemuksesta yritys saa tunnistenumeron, tunnistenumeron avulla yritys saa ostaa laitteen ilman hyvitysmaksua nimettyjen jälleenmyyjien kautta
 - Hakeminen tuotteen hankinnan jälkeen: yritys hakee palautusta Teostolta verkkolomakkeella (kuitti liitetään mukaan), hyväksytyistä hakemuksista hyvitysmaksun osuus tilitetään yritykselle

TEKIJÄNOIKEUSKORVAUKSET JA KULTTUURIN TUKI SUOMESSA

- Laskutavasta riippuen tekijänoikeusjärjestöjen kautta kulkevien tekijänoikeuskorvausten vuotuinen määrä on 80-100 milj. €
- Hyvitysmaksun tuotto vuonna 2010 oli 6,5 milj. €
 - Audion osuus 2,6 milj. €, videon 2,1 milj. € ja DVD:n 1,8 milj. €
- Vertailun vuoksi opetus- ja kulttuuriministeriön kautta kulkevia rahavirtoja:
 - Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot taiteen edistämiseen 222,6 milj. €
 - Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille 13,4 milj. €

YKSITYISEN KOPIOINNIN HAITAN KORVAAMINEN ERÄISSÄ MAISSA

- Yksityisen kopioinnin haitan kompensoinnin käsite on käytössä useilla markkinoilla
- Suurimmat hyvitysmaksujen kerääjät ovat Ranska, Saksa ja Italia; näissä maissa maksu kerätään Suomen tapaan sekä tallennemedioista että joistakin tallennuskapasiteetilla varustetuista laitteista
- Britanniassa ei ole toteutettu yksityisen kopionnin poikkeusta eikä hyvitysmaksua
- Espanja siirtyi 2012 alusta malliin, jossa kompensointi tehdään suoraan budjetista arvioidun aiheutuneen haitan perusteella
- USA:ssa ja Kanadassa on käytössä tallennettavista CD-/DVD-levyistä kannettava “mediamaksu”
- Pohjoismaista Ruotsissa ja Tanskassa on käytössä hyvitysmaksu, Norjassa yksityisen kopionnin kompensointi tehdään valtion budjetista
- Aasian maista hyvitysmaksu on käytössä Japanissa

2. DIGITAALINEN MURROS MUUTTA TOIMINTAYMPÄRISTÖN

DIGITAALINEN MURROS

- Digitaalisen murroksen lähtökohtia ovat sisältöjen siirtyminen digitaaliseen muotoon ja koko maailman verkottuminen internetin kautta
- Sisältöjen kuluttajalle syntyy koko ajan uusia tapoja sisältöjen hankkimiseen: kuluttaja voi saada haluamansa sisällöt haluamiensa laitteiden avulla haluamaansa aikaan
- Sisältöliiketoimintaan on syntynyt ja syntyy myös uudenlaisia liiketoimintamalleja: mainosrahoitteisen sisällön ja kappalehinnalla hinnoiteltujen fyysisten tallenteiden rinnalle nousee erilaisia digitaalisia jakelutapoja, joiden hinnoittelu on yhä useammin kuukausimaksuun perustuva
- Internetissä jaettuja resursseja hyödyntävä pilviteknologia tuo merkittäviä uusia mahdollisuuksia sisältöliiketoiminnalle, mutta samalla monimutkaistaa tekijänoikeuskysymyksiä

DIGITAALINEN MURROS JA KOPIOINTI

- Digitaalisen sisällön kopiointi poikkeaa analogisesta kopioinnista siinä, että sisällön tekninen laatu ei heikkene kopiotaessa
 - Tämä on keskeinen tekijä myös piratismiongelmalle
- Kuluttajalle ei kuitenkaan ole enää niin suurta merkitystä, omistaako hän kopion sisällöstä, kunhan sisältö on hänen saatavillaan (esim. streaming-palvelun kautta; streamingissa ei synny kopiota sisällöstä)
- Tämän muutoksen seurauksena kuluttajan omaan tarpeeseen tehtävä kopiointi teknisenä toimenpiteenä muuttuu kuluttajalle epäoleelliseksi
- Tekijänoikeusmenettelyt ovat kuluttajille monimutkaisia; laillisen ja laittoman toiminnan ero on usein kuluttajan kannalta epäselvä

SISÄLTÖJEN JAKELU JA YKSITYINEN KOPIOINTI: ENNEN

Sisällön vastaanottaminen/hankinta

tv/radio

tallenne

Yksityinen kopiointi

kopio lähipiirille

POTENTIAALINEN TULONMENETYS

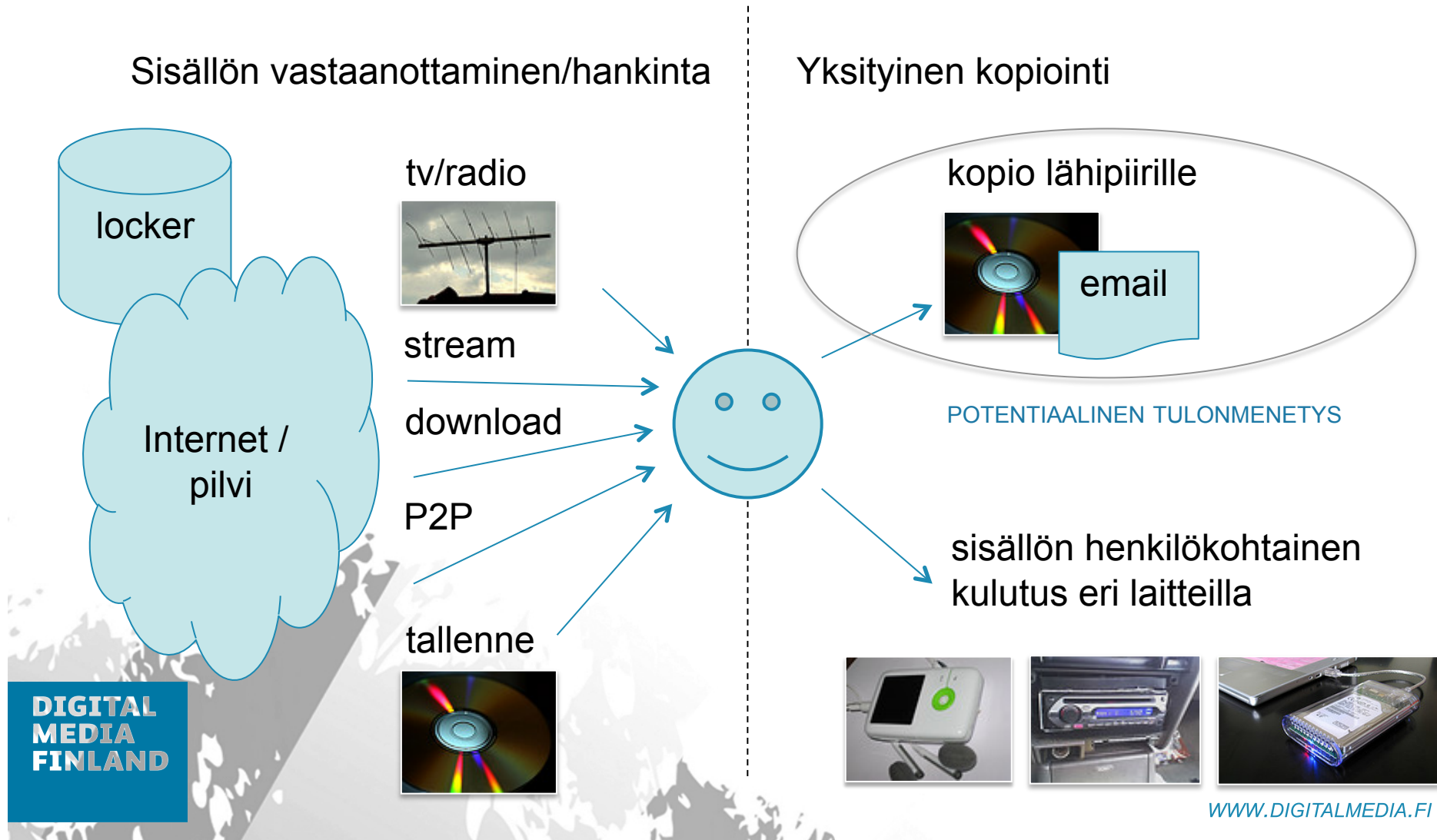
kopio omaan käyttöön
(autoradio jne)

SISÄLTÖJEN JAKELU JA YKSITYINEN KOPIOINTI: NYT

Sisällön vastaanottaminen/hankinta

Yksityinen kopiointi

ESIMERKKI: TV-OHJELMAN ERI KATSELUTAVAT JA HYVITYSMAKSU

Tv-ohjelman katselutapa	laitteella tai välineellä ei hyvitys- maksua	laitteella tai välineellä hyvitys- maksu
Broadcast-lähetyksenä (terrestriaali, kaapeli)	x	
Aikasiirrettynä tai tallennettuna digiboksista		x
Teleoperaattorin “verkkodigiboksista”	x	
Tallennettuna DVD-levylle		x
Tv-kanavan internet-palvelusta streamattuna	x	
Teleoperaattorin on-demand-palvelusta	x	
Tallennettuna tietokoneen kovalevyltä	x	
Tallennettuna tietokoneen ulkoiselta kovalevyltä		x
Tallennettuna pilvi-locker-palvelusta	x	

DIGITAALINEN MURROS JA LUOVAT ALAT

- Digitaalinen murros muuttaa monin tavoin myös luovien alojen toimintaympäristöä
- Luovien alojen synnyttämät aineettomat oikeudet ovat potentiaalinen kasvun lähde suomalaiselle kansantaloudelle
- Luovat alat tuovat lisäarvoa myös kaikille muille toimialoille
- Digitaaliset kanavat tarjoavat kilpailuedun lähteitä luoville aloille
 - kaksisuuntainen viestintä muuttaa ja parantaa tuotekehitystä, viestintää ja asiakaspalvelua
 - digitaalinen suoramyynti mahdollistaa IPR:ien säilyttämisen tekijällä, tapa yleistyy erityisesti pelialalla
 - sisällön saatavuuden parantaminen lisää ansainnan mahdollisuuksia
- Luovat alat hyötyvät kasvuun kannustavasta, teknologia- ja kanavaneutraalista toimintaympäristöstä

3. ERI OSAPUOLTEN NÄKÖKULMAT

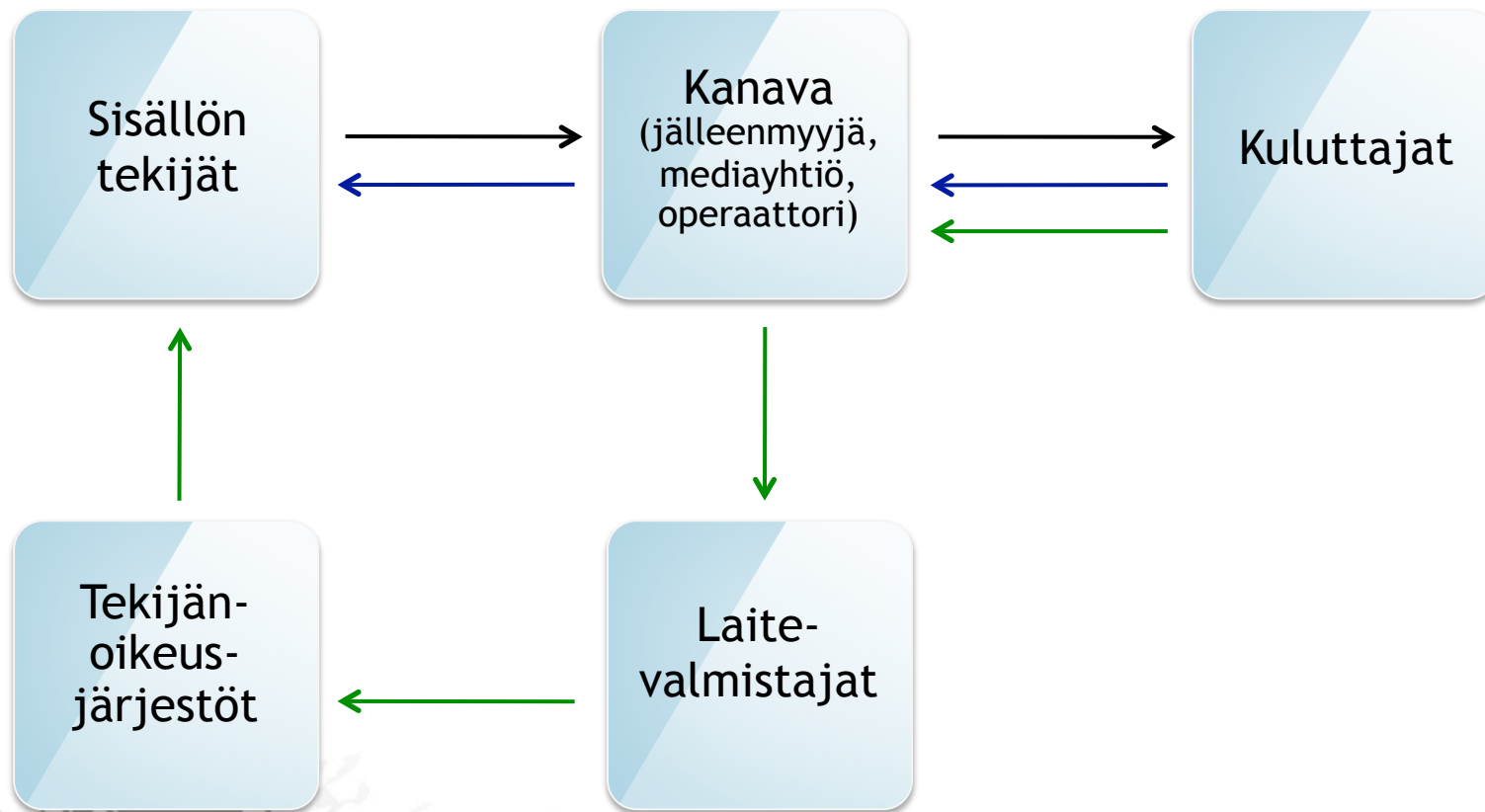
KOMPENSAATIOMALLIN ANALYYSI

- Tässä luvussa esitetään analyysi, millainen ideaalin kompensaatiomallin tulisi olla
- Analyysi kattaa seuraavat vaiheet:
 - a) tunnistetaan osapuolet, joita kompensaatiomalli koskettaa
 - b) tunnistetaan eri osapuolten tarpeet ja tavoitteet kompensaatiomallin suhteen
 - c) tunnistetaan, mitä ongelmia kompensaatiomalliin liittyy
 - d) edellisten perusteella tunnistetaan visio ideaalista kompensaatiomallista sekä vaatimukset, jotka liittyvät ideaaliin malliin

A) OSAPUOLET

- Yksityisen kopioinnin haitan kompensatio koskettaa kaikkia sisältöalalla toimivia tahoja, joita ovat:
 - kuluttajat
 - sisältöjen tekijät
 - laitevalmistajat ja -maahantuojat
 - kanava eli sisältöjen ja laitteiden jälleenmyyjät
 - tekijänoikeusjärjestöt

A) SISÄLTÖALAN ARVOVERKKKO

B) ERI OSAPUOLTEN TARPEET JA TAVOITTEET

Kuluttajat

- sisältöjen saatavuus ja käytön helppous kaikilla tavoilla, kaikilla laitteilla
- selkeät pelisäännöt, mitä saa kopioida
 - uuden tekniikan kohtuulliset hinnat
- mahdollisuus jakaa omia sisältöjä

Sisällön tekijät

- ansainta sisällöillä
- tuet ja avustukset
- digitaalisten mallien hyödyntäminen, vapaus päättää omien sisältöjen jakelusta ja lisensoinnista
 - oikein kohdentuva tekijänoikeusjärjestelmä
 - piratismiin torjunta

Jälleenmyyjä,

- mediayhtiö, operaattori**
- mahdollisuus kehittää uusia digitaalisia palveluita ja myydä sisältöjä
 - kuluttajien laitekannan kehittyminen
 - hallintokulujen minimointi
 - piratismiin torjunta

Laitevalmistajat

- sisältöjen ja palveluiden hyvinvoiva ja kehittyvä ekosysteemi
- kilpailun kannalta neutraali kompensatiomalli
- hallintokulujen minimointi

Yhteiskunta

- luovan talouden kasvu ja uudet työpaikat
- kulttuurin kehittyminen
- välittömien ja välillisten hallintokulujen minimointi
 - digitaalisten yhtenäismarkkinoiden kehitys

C) KOMPENSAATIOON TOTEUTTAMISEEN LIITTYVÄT KESKEISET ONGELMAT

- Kopiointi on muuttunut kuluttajan aktiivisesta toiminnasta tekniseksi toimenpiteeksi - kuluttajan tarve liittyä sisältöjen saatavuuteen (access), ei tekniseen kopion valmistamiseen -> yksityisen kopioinnin tarkastelusta tulisi siirtyä yksityisen käytön tarkasteluun
- Tekninen kehitys kulkee edelleen suuntaan, joka tekee oikeudenmukaisen laitesidonnaisen maksun kohdentamisen yhä vaikeammaksi
- Haitan arviointi perustuu säädösten kirjaimen mukaisesti kopioiden valmistamiseen, kun faktisesti tulisi tutkia kuluttajan kannalta oleellisempaa asiaa, sisältöjen käyttöä
- Hyvitysmaksumalli aiheuttaa merkittävää hallinnollista kulua suhteessa järjestelmän kautta kulkevan rahan määrään
 - kulu rasittaa erityisesti maahantuojia, valtiota ja tekijänoikeusjärjestöjä
 - monimuotoistuva laiteympäristö lisää edelleen hallintotyötä
- Hyvitysmaksu ohjaa kuluttajien laitehankintoja ulkomaisiin verkkokauppoihin

C) KOMPENSAATION KESKEISET ONGELMAT SISÄLTÖALAN KEHITYKSEN KANNALTA

- Internetin ja digitaalisten kanavien kehittyminen tuo uusia mahdollisuuksia sisältöjen jakeluun, paketoimiseen sekä sisällöillä ansaintaan
 - Lisäksi kehitys muuttaa arvoverkkoja ja tarjoaa tekijöille ja sisältöjä välittäville palveluille kokonaan uusia malleja sisältöjen jakeluun
- Hyvitysmaksumalli on vakiinnuttanut asemansa useiden tekijöiden kannalta tärkeiden apurahojen rahoittajana, monien tällaisten apurahojen jatkuvuus on tärkeää luovien alojen kannalta
- Yksityisen kopioinnin haitan arviointi vaikeuttaa lisäksi se, että kopiointi voi tuoda promootiotarkoituksessa myös hyötyä tekijälle

D) VISIO IDEAALISTA KOMPENSAATIOMALLISTA

Kompensaatiomalli edistää digitaalisten sisältöjen ja palveluiden ekosysteemin kasvua ja kehitystä sekä suomalaisten tekijöiden ja yritysten menestymistä niin kotimarkkinoilla kuin kansainvälisesti

D) IDEAALIN KOMPENSAATIOMALLIN VAATIMUKSET

1. tekijä saa ansaintaa
2. tukee ja uudistaa kulttuuria
3. ei riippuvainen teknologian ja laitteiden kehityksestä
4. mahdollistaa/edesauttaa uusien jakelu- ja liiketoimintamallien kehittämistä
5. edesauttaa kuluttajien laitekannan kehittymistä
6. ei vääristä markkinoita/kilpailua (sama menettely eri jakelutavoille; sama menettely kotimaisille ja ulkomaisille laitehankinnoille)
7. jatkuvuus
8. minimoi kaikkien osapuolien hallinnollisen työn/kulut
9. on linjassa EU:n digitaalisiin sisämarkkinoiniin ja tekijänoikeuksiin liittyvien linjausten kanssa
10. on linjassa piratismiin vastaisten toimien kanssa

4. VAIHTOEHTOISIA MALLEJA

VAIHTOEHTOISIA MALLEJA

- Mm. seuraavia vaihtoehtoisia malleja on esitetty hyvitysmaksun tilalle:
 - budjettirahoitus (Norjan ja Espanjan malli) tai Veikkausvoittovarojen allokointi
 - yksityisen kopioinnin sisällyttäminen normaaleihin tekijänoikeuksien lisensiointimenettelyihin
 - laajakaistavero
 - kompensaation kattaminen Yle-maksusta
 - kompensaation kattaminen radio- ja tv-rahaston kautta (ns. Wessbergin malli)
- Optimaalinen ratkaisu on todennäköisesti yhdistelmä eri malleista
- Voidaan myös pohtia, voisiko osana ratkaisua yksityisen kopioinnin poikkeuksen rajoittaa vain kotitalouden sisällä tapahtuvaan kopiointiin, mikä pienentäisi korvattavan kopioinnin määrää

MALLIEN VERTAILUA

	Hyvitys- maksu	Budjetti- rahoitus	Kompensaati- o lisensseihin	Laajakaista- maksu	YLE- maksu	Radio- ja tv-rahasto
tuottaa ansaintaa tekijöille	✓	✓	✓	✓	✓	✓
tukee ja uudistaa kulttuuria	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ei riippuvainen teknologian ja laitteiden kehityksestä	✗	✓	✓	✗	✓	✓
mahdollistaa/edesauttaa uusien jakelu- ja liiketoimintamallien kehittämistä	✗	✓	✓	✓	✓	✓
edesauttaa kuluttajien laitekannan kehittymistä	✗	✓	✓	✓	✓	✓
ei vääristä markkinoita	✗	✓	✓	✗	✓	✓
jatkuvuus	✗	✗	✓	✓	✓	✓
minimoi kaikkien osapuolien hallinnollisen työn/kulut	✗	✓	✓	✗	✓	✓
on linjassa EU:n DSM:n ja tekijänoikeuslinjausten kanssa	?	?	?	?	?	?
on linjassa piratismiin vastaisten toimien kanssa	✗	?	✓	✗	✓	✓

HYVITYSMAKSUN TULEVAISUUS

- Valtioneuvosto on ilmaissut tavoitteekseen uudistaa hyvitysmaksun niin, että uudistettu malli olisi käytössä vuoden 2013 alusta
- Tämän selvityksen tilaajat ja toteuttaja toivovat selvityksen tuovan hyödyllisiä tietoja ja näkökulmia lähikuukausina vilkkaasti käytävään keskusteluun

SELVITYKSEN TOTEUTUSTIEDOT

HAASTATTELUT

- Bo Harald, Tieto Oyj
- Hertta Hartikainen, Kuluttajavirasto
- Minna Jokinen, Nokia Oyj
- Satu Kangas, Viestinnän Keskusliitto ry
- Lasse Kärkkäinen, Grey Brain Oy
- Matti Makkonen, Anvia Oyj
- Timo Poijärvi, Cognitive Maps Ltd Oy / Hitlantis
- Lauri Rechardt, Musiikkituottajat - IFPI Finland ry
- Katri Sipilä, Teosto ry
- Reijo Svento, Ficom ry

SELVITYKSEN TILAAJAT JA TOTEUTTAJA

Tilaajat

Elektroniikan Tukkukauppiat ry

www.etkry.com

Elinkeinoelämän Keskusliitto ry

www.ek.fi

Teknologiateollisuus ry

www.teknologiateollisuus.fi

Toteuttaja

Digital Media Finland Oy

www.digitalmedia.fi

Valokuvat

Esityksen valokuvat Creative Commons –
lisenssien alaisia (kaupallinen käyttö
sallittu) seuraavilta tekijöiltä: [JP] Corrêa
Carvalho, Andres Rueda, Joost J. Bakker
Ijmuiden, Irargerich, Grace Kat,
AdmlCrunch